

Asettamis päätös

1.12.2020

 VN/25041/2020
 VN/25041/2020-VM-2

Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeen asettaminen
Toimikausi

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut hankkeen uudistamaan henkilötunnusjärjestelmää ja kehittämään valtion takaamaa identiteettiä huomioiden henkilötunnusten riittävyys ja sukupuolineutraalisuus sekä sujuvoittamalla ulkomaalaisten asiointia henkilötunnuksen saajien piiriä laajentamalla.

Työryhmän toimikausi on 1.12.2020 – 31.12.2022.

Tausta

Valtiovarainministeriö asetti 1.9.2017 työryhmän selvittämään henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista toimikaudelle 1.9.2017-31.12.2019. Työryhmän tehtävänä oli esittää uusi kansallinen ratkaisu henkilöiden yksilöimiseksi. Tähän kuului esitys toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvaus viranomaisten roolista henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Tarkoituksena oli tuottaa malli, jossa henkilön yksilöivä tunnus ja siihen liittyvät tiedot voidaan hallita erillisinä sekä toiminnallisesti että juridisesti. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2019 ja työryhmän loppuraportti julkaistiin 6.4.2020. Työryhmä esitti jättämässään loppuraportissa, että vuodesta 2027 alkaen Suomessa otettaisiin käyttöön uudenmuotoinen henkilötunnus, josta ei enää kävisi ilmi henkilön ikä, syntymäaika, sukupuoli tai muuta henkilöön liittyvää tietoa. Työryhmä ehdotti myös, että suomalaisen henkilötunnuksen voisi saada nykyistä laajempi henkilöryhmä. Saatujen lausuntojen ja valtiovarainministeriössä virkamiestyönä tehdyn jatkotyön perusteella työryhmän ehdotusta sellaisenaan ei voitu pitää toteuttamiskelpoisena. Lausuntopalautteen pohjalta valtiovarainministeriö jatkaa nyt työtä valmistellen kohdennettumpia ja rajatumpia muutoksia, joissa henkilötunnuksen nykyinen muoto säilytettäisiin.

Henkilötunnus on tunnus, joka henkilölle annetaan, kun hänen tietonsa ensimmäisen kerran talletetaan väestötietojärjestelmään. Henkilötunnuksen antamisesta, muuttamisesta ja muodostumisesta säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009). Henkilötunnus muodostuu syntymäajasta, välimerkistä, yksilönumerosta ja tarkistusmerkistä siten kuin väestötietojärjestelmästä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (128/2010) säädetään. Henkilötunnuksen antaminen on Digi- ja väestötietovirastolle säädetty julkinen hallintotehtävä. Henkilötunnuksen avulla henkilöt yksilöidään väestötietojärjestelmässä ja usein myös yhteiskunnan muissa rekistereissä, joissa henkilötunnusta käytetään henkilön yksilöivänä tietona järjestelmien välillä sekä esimerkiksi tilastoinnissa henkilön elinolosuhteita kuvaavien tietojen yhdistelemiseen. Tunnusta ei ole tarkoitettu käytettäväksi henkilön ainoana tunnistamistietona.

Henkilötunnukseen ja sen käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä on huomioitava väestön rajat ylittävän liikkumisen ja nopean digitalisaatiokehityksen näkökulmasta. Tavoitteena on löytää ratkaisumalli, jossa ulkomaalainen henkilö voidaan rekisteröidä yksiselitteisesti väestötietojärjestelmään. Tietojenvaihdon ja sähköisen asioinnin helpottamiseksi ulkomaalaiselle henkilölle myönnettäisiin henkilötunnus, jolla luotaisiin Suomessa asioiville yksiselitteinen ja yhteinen ydidentiteetti ja sitä

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtiovarainministeriö				
PL 28 00023 Valtioneuvosto	Snellmaninkatu 1 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		valtiovarainministerio@vm.fi

tukevat keskitetyt käsittely- ja palveluprosessit. Rekisteri-identiteetillä tarkoitetaan kaikkea sitä henkilöllisyyttä määrittävää tietoa, joka on tallennettu väestötietojärjestelmään. Sen osajoukkona on ydinidentiteetti eli ne tietyt tiedot, jotka osoittavat henkilöllisyyden.

Useimmissa viranomaispalveluissa asiointi tänä päivänä edellyttää suomalaista henkilötunnusta. Ulkomaalaiselle henkilölle tietyt viranomaiset luovat henkilötunnuksen kaltaisen keinoa tunnuksen omissa järjestelmissään. Organisaatiokohtaisia keinoa tunnuksia ei voida hyödyntää tietojen vaihdossa tai sähköisessä asiointissa laajemmin. Kun henkilötunnus jatkossa myönnettäisiin keskitetysti väestötietojärjestelmästä, tarve keinoa tunnuksille vähenee.

Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi yhteiskunnan eheyden vahvistaminen, jossa yhtenä keinona määritellään luopuminen sukupuoliedusta osana henkilötunnusta. Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomea vahvistetaan mm. työperäistä maahanmuuttoa kehittämällä. Asiointin sujuvoittamiseksi ja sähköisen asiointin helpottamiseksi ulkomaalaisen henkilön ydinidentiteetin rekisteröinnin mahdollistaminen on tarkoituksenmukaista toteuttaa väestötietojärjestelmään.

Valtionvarainministeriö on laatinut loppuraportin henkilötunnuksen uudistamisen ja valtion takaaman identiteetin hallinnan ensimmäisestä vaiheesta (liite 1). Valtiovarainministeriö jatkaa henkilötunnuksen kehittämistyötä lausuntopalautteen pohjalta. Loppuraportin esitystä aikatauluineen ei sellaisenaan viedä eteenpäin vaan lähtökohtana jatkokehittämiseksi on virkamiesvalmistelussa lausuntopalautteen pohjalta valmisteltu vaiheittainen etenemismalli, jota arvioidaan hankkeen työn aikana (liite 2).

Tavoite ja tehtävä

Hankkeen tavoitteena on tehdä esitys kansalliseksi toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvata viranomaisten rooli henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Hankkeessa pyritään ratkaisemaan niitä kysymyksiä, joita nykyisen henkilötunnuksen käyttäminen ja käyttämiseen liittyvät toimintatavat ovat synnyttäneet. Tällaisia kysymyksiä ovat muun muassa tunnuksen myöntämisen toimivalta, tunnuksen myöntämisen laajentaminen nykyisestä, henkilön tunnistaminen tunnuksen antamisen yhteydessä, tunnuksen liitettävät biometriset tunnisteen, tunnuksen sukupuolineutraali muoto, tunnuksen ja sen kohteena olevaan henkilöön liittyvien tietojen hallintaprosessi sekä tunnuksen käyttäminen järjestelmien välillä henkilön identifioimiseen.

Hankkeen tulee ottaa huomioon teknologian, kansallisen ja kansainvälisen kehityksen vaikutukset ja mahdollisuudet henkilön yksilöimisessä ja identiteettien hallinnassa. Eurooppa-neuvosto on pyytänyt päätelmissään 1. – 2.10.2020 Euroopan Unionin komissiota antamaan aloitteen eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä vuonna 2021. Komission vuoden 2021 työohjelman mukaan lainsäädäntöaloite eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettaisiin vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen aikana. Hankkeessa tulee soveltuvin osin huomioida mahdollinen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin syntyminen ja sen mahdolliset heijastusvaikutukset henkilötunnusjärjestelmään.

Hankkeessa pyritään huomioimaan muiden pohjoismaiden identiteetin hallinnan ja henkilötunnusjärjestelmien kehittämiseen kohdistuvat toimenpiteet. Hanke voi osallistua pohjoismaiseen yhteistyön painopisteenä erityisesti identiteetin hallintaan liittyvien prosessien tiedon jakaminen ja kehittäminen.

Valtionvarainministeriö on asettanut Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen, jonka tavoitteena on mm. tuottaa yhdenvertaiset edellytykset ja mahdollisuudet jokaiselle hyödyntää digitaalista henkilöllisyyttä yhteiskunnan palveluissa ja varmistaa edellytykset omaan itseen liittyvien henkilötietojen jakamisen syntymiselle ja kehitykselle tulevaisuudessa siten, että digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisujen perustana voisi toimia valtion takaama ydinidentiteetti sekä tuottaa edellytykset ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnille ja sähköiselle tunnistautumiselle Suomeen ja mahdollistaa Suomesta rajat ylittävä sähköinen tunnistaminen. Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeessa tulee huomioida digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen tavoitteet ja aikataulut omassa työssään.

Hankkeessa selvitetään yhteistyössä ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen kanssa mahdollisuutta laajentaa ydinidentiteetin kohderyhmää niistä henkilöistä, jotka tällä hetkellä rekisteröidään väestötietojärjestelmään. Hankkeessa tehdään läheistä yhteistyötä opetuksen ja koulutuksen toimialan identiteetin hallinnan kehittämistyöryhmän kanssa. Kehittämistyöryhmän tehtävänä on tehdä esitys yhteiseksi ratkaisuksi identiteetin ja omien tietojen hallintaan sekä tunnistautumiseen opetuksen ja koulutuksen toimialalla.

Henkilötunnusjärjestelmän kiireellisin uudistuspaine syntyy tunnusten riittävyyden varmistamisesta. Syksyllä 2020 Digi- ja väestötietovirasto on virkamiestyönä valmistellussa esityksessään ehdottanut

ratkaisumallia, jossa henkilötunnukseen lisättäisiin uusia vuosisatakohtaisia välimerkkejä. Tämä lisäisi käytettävissä olevien tunnusten määrää. Konkreettisia esityksiä arvioidaan hankkeessa.

Hankkeen tavoitteena on

- varmistaa sujuva asiointi kaikille kehittämällä väestötietojärjestelmän identiteetinhallintaa.
- Varmistaa edellytykset digitaalisen toimintaympäristön kehittymiselle Suomessa. Varmistaa henkilötunnusten riittävyys.
- Mahdollistaa sukupuolineutraali henkilötunnus.
- Ehkäistä henkilötunnusten käyttöä tunnustuskäytössä sekä ehkäistä identiteettivarkauksia.

Hankkeen tehtävät ovat

- Valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset.
- Tuottaa kattava vaikutustenarviointi.
- Identiteetinhallinnan toteutus on kuvattu siten, että sen kehittäminen ja käyttöönotto on mahdollinen. Sukupuolitiedon poisto on mahdollinen.
- Henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille on mahdollista nykyistä laajemmin
- Keskitetty henkilötunnusjärjestelmä organisaatiokohtaisten henkilötunnusten korvaamiseksi on mahdollista.
- Luoda edellytykset uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottamiseksi.
- Vaiheistettu malli henkilötunnuksen käyttöönottamiseksi on mahdollista.
- Muodostaa ja seurata yhdessä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa ohjeita ja toimintamalleja henkilötunnuksen oikeaa käyttöä varten.

Organisointi

Hankkeessa työ organisoidaan johtoryhmään ja eri asiakokonaisuuksien ympärille asetettuihin työryhmiin. Työryhmät raportoivat johtoryhmälle säännöllisesti.

Johtoryhmä

Hankkeessa työtä ohjaamaan asetetaan johtoryhmä. Johtoryhmä ohjaa työryhmien työtä, tekee työryhmien tehtäviin kuuluvat linjaukset ja hyväksyy työryhmiä tehtävien pohjalta hallituksen esityksen muotoon laaditun työryhmämuistion.

Puheenjohtaja:

Ylijohtaja, ICT-johtaja Jarkko Levasma, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

Henriikka Tammes, hankepäällikkö, valtiovarainministeriö

varsinainen jäsen; Heidi Nihtilä, lainsäädäntösihteeri, ulkoministeriö

varajäsen; Elina Ahtela, lainsäädäntösihteeri, ulkoministeriö

Tarmo Maunu, yksikönpäällikkö, oikeusministeriö

varsinainen jäsen; Mikko Levämäki, erityisasiantuntija, sisäministeriö

varajäsen; Aino Salmi, johtava asiantuntija, sisäministeriö

varsinainen jäsen; Maria Rautavirta, yksikön johtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

varsinainen jäsen; Tiina Salminen, johtava asiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö

varajäsen; Emmi Äijälä, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

varsinainen jäsen; Jukka Haapamäkiopetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
 varajäsen; Jonna Korhonen, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
 Ari Mannonen, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö
 Teemupekka Virtanen, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
 Jenni Herrala, lainsäädäntöneuvos, puolustusministeriö
 Mira Matikkala, erityisasiantuntija, ympäristöministeriö
 Timo Salovaara, ylijohdaja, Digi- ja väestötietovirasto
 Leo Malila, yksikön päällikkö, Kansaneläkelaitos
 varsinainen jäsen; Katariina Lehtola, johtava asiantuntija, Maahanmuuttovirasto
 varajäsen; Christoffer Bonn, johtaja asiantuntija, Maahanmuuttovirasto
 Sari Alanko, osastopäällikkö, Eläketurvakeskus
 Riikka Rosendahl, ryhmäpäällikkö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 varsinainen jäsen; Hanna Piipponen, lupahallintopäällikkö, Poliisihallitus
 varajäsen; Juhani Ruutu, ylitarkastaja, Poliisihallitus
 Teija Kaarlela, johtava asiantuntija, Finanssiala ry
 Ilari Kallio, johtava asiantuntija, Kaupan liitto ry
 Sihteeristö:
 Anneli Kupari, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
 Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö
 Perttu Wasenius, erityisasiantuntija, valtionvarainministeriö
 Anu Aakula, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
 Seppo Ränninranta, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto
 Nico Käräjäoja, suunnittelija, valtiovarainministeriö
 Arla Peltola, hankeassistentti, valtiovarainministeriö

Työryhmät

Identiteetinhallinta alatyöryhmä

Puheenjohtaja kehityspäällikkö Anneli Kupari, valtionvarainministeriö

Jäsenet:

Kimmo Mäkinen, erityisasiantuntija, valtionvarainministeriö

Kaj Välimäki, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto

Mirjami Gyllenberg, palvelupäällikkö, Eläketurvakeskus

Mia Sundblad, päätuoteomistaja, Kansaneläkelaitos

Katariina Lehtola, johtava asiantuntija, Maahanmuuttovirasto

Juhani Ruutu, ylitarkastaja, Poliisihallitus

Tarja Pöntinen, ylitarkastaja, Verohallinto

Identiteetinhallintatyöryhmän tehtävänä on

- Määritellä identiteetin luomisen edellytykset ja kriteeristö.
- Määritellä identiteettiin liitettävät ominaisuustiedot kuten yksilöintilaji, tunnistuksen tapa, tiedon lähde ja biometrinen tieto sekä muut mahdolliset ominaisuustiedot.
- Määritellä identiteetinhallintaan osallistuvat tahot ja tiedonvaihdon käytännöt osallistuvien tahojen välillä.
- Määritellä keskitettyyn väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot.
- Määritellä identiteetinhallinta eri elinkaaren vaiheissa.

Lainsäädäntötyöryhmä

Puheenjohtaja: Perttu Wasenius, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

Virpi Koivu lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

varsinainen jäsen; Mikko Levämäki, erityisasiantuntija, sisäministeriö

varajäsen; Aino Salmi, johtava asiantuntija, sisäministeriö

Outi Äyräs-Blumberg, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö

Tytti Ronkainen, johtava asiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto

Suvi Onninen, yksikön päällikkö, Kansaneläkelaitos

varsinainen jäsen; Katariina Lehtola, oikeuspäällikkö, Maahanmuuttovirasto

varajäsen; Santtu Viiman, erityisasiantuntija, Maahanmuuttovirasto

Päivi Pösö, ryhmäpäällikkö, Poliisihallitus

Taito von Konow, erityisasiantuntija, Verohallinto

Kaj Välimäki, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto

Aino Salmi, johtava asiantuntija, sisäministeriö

Lainsäädäntötyöryhmän tehtävänä on valmistella hallituksen esitys.

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön työryhmä

Puheenjohtaja Heikki Talkkari, neuvotteleva virkamies, valtionvarainministeriöstä.

Jäsenet:

Markus Rahkola, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö

Julietta Huttu, viestintäasiantuntija, valtionvarainministeriö

Noora Kallio, lakiasianjohtaja, Digi- ja väestötietovirasto

Camilla Juntunen, yksikön päällikkö, Eläketurvakeskus

Minna Ylikoski, asiakkuuspäällikkö, Kansaneläkelaitos

Katariina Lehtola, johtava asiantuntija, Maahanmuuttovirasto

Mika Hansson, ylitarkastaja, Poliisihallitus

Tatta Garselius, ylitarkastaja, Verohallinto

Emmi Meriranta, lakimies, Kuluttajaliitto ry

Anu Kettunen, lakimies, Finanssivalvonta

Anne Lohtander, johtava asiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Kyberturvallisuuskeskus

Tuomo Yli-Huttula, viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja, Finanssiala ry

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön alatyöryhmän tehtävänä on

- Laatia suunnitelma informaatio-ohjauksen ja viestinnän toteuttamiselle
- Laatia sidosryhmäyhteistyön suunnitelma
- Ohjeiden, suositusten sekä parhaiden käytäntöjen esiintuominen, ohjaus ja viestintä

Tietopalvelut työryhmä

Puheenjohtaja kehityspäällikkö Anu Aakula, Digi- ja väestötietovirasto

Jäsenet:

Katja Peura, erityisasiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto

Mirjami Gyllenberg, palvelupäällikkö, Eläketurvakeskus

Kenneth Kronholm, pääarkkitehti, Kansaneläkelaitos

Katariina Lehtola, johtava asiantuntija, Maahanmuuttovirasto

Päivi Pösö, ryhmäpäällikkö, Poliisihallitus

Taru Rouhiainen, veroasiantuntija, Verohallinto

Tietopalvelut alatyöryhmän tehtävänä on

- Määrittellä väestötietojärjestelmässä muutoksen seurauksena syntyvien uusien tietojen käyttöehdot yhteiskunnassa.
- Määrittellä ydinidentiteettiin liittyvät ydinhenkilötiedot (esim. tunniste, nimi, sukupuoli, syntymäaika).
- Tehdä esitys ydinhenkilötietojen edelleenvälittämisestä ja kustannuksista väestötietojärjestelmästä yhteiskunnan toimijoille.

Tekninen työryhmä

Puheenjohtaja kehityspäällikkö Seppo Ränninranta, Digi- ja väestötietovirasto

Jäsenet:

Raija Leinonen, erityisasiantuntija, Digi- ja väestötietovirasto

Tarja Keveri, kehityspäällikkö, Eläketurvakeskus

Timo Paananen, IT-asiantuntija, Kansaneläkelaitos

Katariina Lehtola, johtava asiantuntija, Maahanmuuttovirasto

Kari Kanto, ylitarkastaja, Poliisihallitus

Riitta Jokinen, ICT-arkkitehti, Verohallinto

Teknisen alatyöryhmän tehtävänä on mm.

- Määritellä henkilötunnuksen muoto ja käytännöt niin, että henkilötunnusten riittävyys on varmistettu. Suunnittelun lähtökohtana riittävyyden varmistamiseksi on, että otetaan käyttöön vuosisatakohtaisia uusia välimerkkejä.
- Määritellä uuden yksilöintitunnuksen muoto ja käytännöt.
- Määrittää linjaukset ja vaatimukset tietoarkkitehtuurin toteuttamiselle.

Hanke asettaa muita työryhmiä hankkeen edetessä tarpeen mukaan.

Kustannukset

Johto- ja työryhmien työ tehdään virkatyönä, eikä jäsenille tai puheenjohtajille makseta palkkiota. Kukin organisaatio maksaa edustajiensa matka- ja majoituskustannukset. Muut työryhmän kustannukset maksetaan momentilta 28.70.01. Valtiovarainministeriö tekee muista mahdollisista hankinnoista erilliset hankintapäätökset.

Kuntaministeri

Sirpa Paatero

ICT-johtaja

Anna-Maija Karjalainen

Asiakirjaviitteet

1. [HETU uudistuksen loppuraportti, Julkisen hallinnon ICT, Valtiovarainministeriön julkaisu – 2020:20.](#)
2. Henkilötunnuksen uudistamisen loppuraportin lausuntojen pohjalta tarkennettu esitys.

Jakelu

Työryhmien puheenjohtajat, sihteerit, jäsenet ja varajäsenet